

УДК 37.091.3:82.09:821.133.1-31

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/101-27>

Надія ПАВЛЮК,

orcid.org/0000-0001-7170-5743

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української на зарубіжної літератури

Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет

імені К.Д. Ушинського»

(Одеса, Україна) *pavlyuknadya@gmail.com*

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЗМУ ПОВІСТІ АННИ ГАВАЛЬДИ «35 КІЛО НАДІЇ» НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

У статті досліджено методичні засади вивчення психологізму повісті Анни Гавальди «35 кіло надії» на уроках зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю вдосконалення методики аналізу психологізму сучасної зарубіжної прози відповідно до компетентнісного підходу та вимог Нової української школи. Обґрунтовано доцільність організації роботи над твором із урахуванням чотирьох рівнів аналізу психологізму, виокремлених у літературознавчій науці: типу психологічної проблематики, концепції особистості, художньої системи і творчого методу автора, а також рівня поетики. Такий підхід забезпечує цілісне осмислення художнього твору, сприяє розкриттю внутрішнього світу персонажів, особливостей авторської концепції людини та засобів художнього моделювання психологічних станів.

У статті охарактеризовано основні етапи методики вивчення психологізму повісті, визначено ефективні форми, методи й прийоми роботи, спрямовані на формування в учнів умінь аналізувати психологічний зміст твору, інтерпретувати поведінку персонажів і встановлювати взаємозв'язок між художніми деталями, композицією, поетикальними засобами та внутрішнім світом героя. Особливу увагу приділено використанню інтерактивних методів навчання, зокрема проблемного навчання, методу «Фішбоун», дискусії, кейс-методу, проєктного навчання, «Щоденника героя», емоційної карти персонажа, ментальних карт та асоціативного куця. Доведено, що їх комплексне застосування активізує пізнавальну діяльність учнів, розвиває критичне мислення, читацьку компетентність, емоційний інтелект, уміння аргументовано висловлювати власну позицію, аналізувати художній текст і співвідносити порушені у творі проблеми з особистим життєвим досвідом.

Зроблено висновок, що запропонована методика забезпечує цілісне вивчення психологізму повісті Анни Гавальди «35 кіло надії», поглиблює розуміння художнього тексту та сприяє формуванню ключових і предметних компетентностей учнів.

Ключові слова: психологізм, методика навчання зарубіжної літератури, інтерактивні методи навчання, читацька компетентність, критичне мислення, емоційний інтелект, аналіз художнього твору.

Nadiia PAVLIUK,

orcid.org/0000-0001-7170-5743

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of Ukrainian and World Literatures

South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushinsky

(Odesa, Ukraine) *pavlyuknadya@gmail.com*

METHODOLOGICAL FOUNDATIONS FOR STUDYING PSYCHOLOGISM IN ANNA GAVALDA'S NOVELLA "35 KILOS OF HOPE" IN FOREIGN LITERATURE LESSONS

The article examines the methodological foundations for studying psychologism in Anna Gavalda's novella "35 Kilos of Hope" in foreign literature lessons at general secondary education institutions. The relevance of the study is determined by the need to improve the methodology for analyzing psychologism in contemporary foreign prose in accordance with the competency-based approach and the requirements of the New Ukrainian School. The paper substantiates the expediency of organizing the study of the literary work on the basis of four levels of psychologism analysis distinguished in literary studies: the type of psychological issues, the concept of personality, the artistic system and creative method of the author, and the level of poetics. Such an approach ensures a holistic interpretation of the literary text, promotes a deeper understanding of the characters' inner world, the author's concept of personality, and the artistic means of representing psychological states.

The article characterizes the main stages of the methodology for studying psychologism in the novella and identifies effective forms, methods, and teaching techniques aimed at developing students' ability to analyze the psychological

content of the literary work, interpret the characters' behavior, and establish the relationship between artistic details, composition, language means, and the protagonist's inner world. Particular attention is paid to the use of interactive teaching methods, including problem-based learning, the Fishbone method, discussion, the case study method, project-based learning, the Hot Seat technique, the Character's Diary, the Character Emotion Map, mind mapping, and the associative cluster. It is proved that the integrated application of these methods enhances students' cognitive activity, develops critical thinking, reading competence, emotional intelligence, the ability to express and justify personal opinions, analyze literary texts, and relate the issues raised in the novella to their own life experience.

It is concluded that the proposed methodology provides a comprehensive approach to studying psychologism in Anna Gavalda's "35 Kilos of Hope", deepens students' understanding of the literary text, and contributes to the development of both key and subject-specific competencies.

Key words: *psychologism, methodology of teaching foreign literature, interactive teaching methods, reading competence, critical thinking, emotional intelligence, literary text analysis.*

Постановка проблеми. Сучасна літературна освіта в Україні спрямована не лише на засвоєння учнями змісту художніх творів, а й на формування компетентного читача, здатного осмислювати морально-етичні проблеми, аналізувати психологію персонажів, співвідносити художні ситуації із власним життєвим досвідом. Саме тому дедалі більшого значення набуває вивчення творів, у центрі яких перебуває внутрішній світ людини, її переживання, процес становлення особистості.

Одним із таких творів є повість Анни Гавальди «35 кіло надії». Авторка порушує проблеми дитячої самооцінки, шкільної неуспішності, взаємин у сім'ї, професійного самовизначення та психологічної підтримки дитини, тонко передаючи внутрішні переживання героя, його страхи, невпевненість, прагнення до самореалізації. Незважаючи на невеликий обсяг, повість Анни Гавальди вирізняється глибоким психологізмом, що зумовлює її велику цінність для вивчення на уроках зарубіжної літератури, адже письменниця «...відкриває психологічні та емоційні проблеми, з якими стикається кожен підліток у повсякденному житті. І це робить твори надзвичайно злובоденними та назрілими для глибокого осмислення» (Пархомова, 2024: 68).

Психологізм твору відкриває широкі можливості для формування в учнів емоційного інтелекту, умінь аналізувати поведінку персонажів, співпереживати героям, оцінювати їхні вчинки та робити власні моральні висновки. Разом із тим практика викладання зарубіжної літератури свідчить, що аналіз психологізму нерідко обмежується характеристикою персонажів або переказом їхніх переживань без глибокого осмислення художніх засобів психологізації та причинно-наслідкових зв'язків між внутрішнім світом героя і розвитком сюжету. Такий підхід значно знижує пізнавальний потенціал художнього твору й не забезпечує формування в учнів умінь самостійно інтерпретувати текст, аргументувати власну позицію та робити обґрунтовані висновки.

Ефективне вивчення психологізму на уроках літератури потребує використання сучасних мето-

дичних підходів, що забезпечують активну взаємодію учнів із художнім текстом. Інтерактивні методи навчання створюють умови для дослідницької діяльності, творчої інтерпретації, колективного обговорення та особистісного осмислення прочитаного.

Саме тому актуальним є пошук ефективних методичних прийомів, які допоможуть школярам не лише зрозуміти зміст твору, а й усвідомити його психологічну глибину.

Аналіз досліджень. Питання вивчення художнього твору в сучасній методиці навчання зарубіжної літератури перебуває в центрі уваги багатьох науковців. Методичні аспекти його опрацювання та використання інтерактивних методів навчання досліджували Л. Байдюк, І. Галелюк, О. Гарбич-Мошори, Н. Яворської, О. Дубрової, Т. Сахнюк та ін. Теоретичні аспекти психологізму літературного тексту висвітлено у працях О. Кухар-Онишко. Проте питання методики інтерпретації психологізму повісті Анни Гавальди «35 кіло надії» на уроках зарубіжної літератури досі не стало предметом окремого комплексного наукового осмислення.

Мета статті полягає в обґрунтуванні методичних засад вивчення психологізму повісті Анни Гавальди «35 кіло надії» на уроках зарубіжної літератури та визначенні ефективних методів і прийомів навчання, що забезпечують глибоке осмислення внутрішнього світу персонажів, розвиток критичного мислення, читачкої компетентності та аксіологічно-онтологічних орієнтацій учнів.

Виклад основного матеріалу. Одним із провідних завдань сучасної літературної освіти є формування в школярів умінь сприймати художній твір як складну естетичну систему, ідейний зміст якого «...знаходить своє вираження за допомогою системи образів, яка виступає його формою, а формою образів, у свою чергу, є мовна зовнішність – поетична мова» (Глінка, 2015: 55). Сприймання в методиці навчання літератури варто розглядати «...як безпосередній контакт читача-дослідника з художнім твором, у результаті чого має з'явитися

повноцінне осмислення твору мистецтва та емоційно-естетичне осягнення досвіду автора як суто власного; це емоційно-естетичний суб'єктивний процес осягнення літературно-художнього твору читачем» (Захарова, 2017: 178). Такий підхід забезпечує перехід від первинного ознайомлення зі змістом до глибокої інтерпретації художнього тексту, що передбачає розкриття душевної сутності героїв, проникнення у їхній внутрішній світ. Саме тому особливій увазі в шкільному курсі зарубіжної літератури потребує вивчення психологізму, який є важливим складником поетики художнього твору та одним із найефективніших засобів розкриття авторської концепції людини.

Психологізм є однією з визначальних ознак сучасної художньої прози. «Його предметом є відображення внутрішньої єдності психічних процесів, станів, властивостей і дій, настроїв і поведінки людини, а також соціальних груп і класів. Це та властивість справжнього мистецтва, в якій істина постає як процес. Завдяки психологізму з'являється багатогранність образів, переконливість реальних колізій, мотивів поведінки дійових осіб і правдивість діалектики людської душі» (Фащенко, 2005: 57). Тож, під цим поняттям розуміють систему художніх засобів, за допомогою яких автор моделює «художньо-образне зображення особистості персонажа..., яке обумовлене ціннісною орієнтацією автора, його уявленнями про особистість та комунікативною стратегією» (Козубенко, 2022: 174), розкриває внутрішній світ персонажа, його думки, почуття, переживання, мотиви вчинків і духовну еволюцію.

Повість Анни Гавальди «35 кіло надії», яка є яскравим прикладом психологічної прози для підлітків, – «...єдина книжка для дітей, і написала її Анна Гавальда на згадку про свого учня. Головний герой – хлопчик Грегуар Дюбоск – перебуває у важких пошуках виходу зі складної ситуації, намагаючись зрозуміти, чого він хоче від життя» (Мілянська, 2023, 168). Так, центральний персонаж твору – тринадцятирічний Грегуар Дюбоск – постає перед читачем як дитина, яка не відповідає традиційним уявленням про «успішного учня». Він зазнає труднощів у навчанні, неодноразово залишається на другий рік, відчуває нерозуміння з боку вчителів і навіть власних батьків: «...говорила, що я тупію з кожним днем. Що мені час сіно жувати» (Гавальда, 2016: 26). Попри зовнішню пасивність, герой болісно реагує на власні навчальні невдачі та нездатність відповідати очікуванням оточення: «Я, коли вони, кричать, подумки затикаю собі вуха і намагаюся думати тільки про те, що в даний момент майструю» (Гавальда, 2016: 7). Це робить

його образ живим і близьким кожному, хто хоча б раз відчував себе не таким, як усі.

Проте авторка поступово увиразнює психологічний портрет героя: хлопчик має неабиякі технічні здібності, вміє працювати руками, створювати корисні речі, мислить нестандартно та прагне знайти своє місце у світі. Саме внутрішній конфлікт між очікуваннями суспільства та справжніми здібностями героя становить основу психологізму повісті. Відповідно до цього, аналізуючи психологічні особливості головного персонажа твору, школярі вчаться розуміти причини людських учинків, оцінювати їх із морального погляду, формулювати власні судження та аргументовано їх обґрунтовувати.

На уроці зарубіжної літератури, у процесі роботи над текстом повісті Анни Гавальди, учитель повинен звернути особливу увагу на організацію навчальної діяльності школярів, адже традиційне пояснення вчителя вже не забезпечує достатнього рівня осмислення психологічної проблематики твору. Ефективність аналізу значною мірою залежить від використання інтерактивних методів навчання, які передбачають активну взаємодію учнів із текстом, організацію дослідницької діяльності, обговорення, моделювання ситуацій, творчу інтерпретацію художніх образів та колективне вироблення висновків. Саме інтерактивні технології «найкраще підходять для розвитку критичного мислення, адже розраховані не на запам'ятовування, а на вдумливий, творчий процес пізнання світу, на постановку проблеми та пошук її вирішення» (Дуброва, 2024: 64), сприяючи переходу від репродуктивного засвоєння матеріалу до його осмислення, інтерпретації та особистісного переживання.

Методику вивчення психологізму повісті Анни Гавальди «35 кіло надії» доцільно будувати відповідно до чотирьох рівнів аналізу психологізму у художньому творі, виокремлених у літературознавчій науці:

«1) тип психологічної проблематики (вплив соціально-історичних, філософських, наукових чинників, літературної традиції, літературного напрямку, що визначають світогляд і особливості художнього мислення автора);

2) концепція особистості, яка притаманна цій епосі і соціальному середовищу;

3) художня система і творчий метод;

4) рівень поетики» (Козубенко, 2022: 174). Така послідовність забезпечує логічний перехід від загального осмислення авторського задуму до аналізу конкретних художніх засобів, за допомогою яких розкривається внутрішній світ персонажа.

Водночас вона відповідає принципам шкільного аналізу художнього твору, що передбачає поступове поглиблення читацького сприйняття та розвиток аналітичних умінь учнів.

Перший етап методики вивчення психологізму повісті Анни Гавальди «35 кіло надії» пов'язаний із визначенням типу психологічної проблематики твору. На цьому рівні важливо сформувати в учнів розуміння тих соціальних, моральних і психологічних проблем, які зумовлюють розвиток внутрішнього конфлікту головного героя. Повість порушує актуальні для сучасного підлітка питання самопізнання, пошуку власного покликання, невідповідності між індивідуальними здібностями дитини та вимогами традиційної системи освіти, ролі сім'ї у становленні особистості, впливу підтримки близьких людей на формування самооцінки. Саме тому перший етап роботи має забезпечити емоційне входження школярів у проблематику твору та створити підґрунтя для подальшого аналізу внутрішнього світу персонажа.

Доцільно розпочати роботу із застосування інтерактивного методу «Асоціативний куш», суть якого «полягає у пошуку асоціацій до одного поняття або проблеми за принципом мозкового штурму. Важливо будувати розгалужені асоціативні схеми, що дають змогу глибше проаналізувати певне явище або проблему» (Корсікова, 2023: 132). У центрі схеми вчитель записує ім'я головного героя «Грегуар» або назву повісті «35 кіло надії», після чого учні добирають асоціації: «школа», «невдача», «страх», «самотність», «родина», «дідусь», «підтримка», «талант», «мрія», «надія». Обґрунтовуючи свої відповіді, школярі висловлюють перші припущення щодо психологічної проблематики твору.

Наступним етапом є евристична бесіда – «метод, який передбачає поглиблення первинного емоційно-художнього сприйняття учнями літературного твору й стимулювання їхніх інтелектуальних зусиль...; метод безпосереднього спілкування, що дає змогу одержати інформацію від співрозмовників за допомогою наперед підготовлених запитань» (Ісапчук, Тичініна, 2025: 123–124). Під час бесіди за змістом твору Анни Гавальди учні обговорюють поняття «успіх», «невдача», «самооцінка», «талант», «покликання», «підтримка», відповідаючи на запитання: «Чи можна вважати Грегуара невдахою?», «Чому здібна дитина не знаходить себе у школі?», «Яку роль у житті героя відіграє підтримка дідуся?», «Чи визначають шкільні оцінки здібності людини?». Аргументуючи власну позицію, вони безпосередньо звертаються до тексту повісті та власного життєвого досвіду.

Після завершення аналізу твору учні повертаються до асоціативного куша, доповнюючи його новими поняттями: «віра в себе», «самореалізація», «любов», «успіх», «майбутнє». Порівняння початкової та завершальної моделей дозволяє простежити еволюцію образу Грегуара й зміну читацького сприйняття. Дійсно, Анна Гавальда розповідає історію хлопчика Грегуара, показуючи внутрішній шлях його становлення, болі, страх та маленькі радості: «Одне із двох. Можеш лягти на ліжку і ревіти. Є привід: життя в тебе мерзенне, і сам ти повна бридота, і, якщо зараз помреш, усім буде тільки краще. А можеш встати...» (Гавальда, 2016: 11). Таким чином, поєднання методу «Асоціативний куш» із проблемною бесідою забезпечує емоційне входження у твір, активізує пізнавальну діяльність учнів і створює основу для подальшого аналізу психологізму повісті.

Другий рівень аналізу психологізму художнього твору передбачає дослідження концепції особистості, реалізованої в повісті. Його метою є осмислення образу Грегуара як особистості, що перебуває у процесі внутрішнього становлення. У повісті Анни Гавальди «35 кіло надії» образ хлопчика, який уособлює суперечливий внутрішній світ дитини, що намагається знайти себе у світі дорослих, займає центральне місце. Письменниця дуже тонко показує, як дитяча свідомість реагує на нерозуміння, відчуження та тиск оточення: «Годі, в дитинстві, я всіх любив і думав, що мене теж всі люблять. А потім, коли мені виповнилося три роки і п'ять місяців, раптом – бац» (Гавальда, 2016: 1). Грегуар не відмінник, не є героєм зразкового типу, а звичайний хлопчик, який не вписується у систему «правильних» дітей: «Зараз мені тринадцять років, і я навчаюсь у шостому класі. Так, сам знаю, щось тут не так. Не треба загинати пальці, сам поясню. Два рази я залишався на другий рік і ось тепер – у шостому» (Гавальда, 2016: 3). Учні повинні усвідомити, що авторка показує дитину не як «невдаху», а як особистість, потенціал якої не відповідає стереотипним уявленням про успішність.

Найефективнішим інтерактивним методом роботи на цьому етапі є «Щоденник героя» з метою створення психологічного портрета персонажа та емоційної карти, оскільки він спрямований на глибоке осмислення внутрішнього світу літературного героя, розвиток емпатії та навичок психологічного аналізу. Зазначений метод передбачає моделювання внутрішнього мовлення персонажа. Учитель пропонує учням написати щоденниковий запис від імені Грегуара після одного з ключових епізодів повісті: чергової невдачі у школі, розмови з дідусем Леоном, звістки про його тяжку хворобу

або вступу до технічного ліцею. Перед виконанням завдання школярі повторно звертаються до відповідного фрагмента тексту, визначають психологічний його стан, почуття, емоції, переживання та мотиви поведінки. Під час написання щоденника школярі мають не переказати зміст епізоду, а відтворити внутрішній монолог персонажа, передати його сумніви, страхи, надії, розчарування або радість, використовуючи мовні засоби, характерні для підлітка. Наприклад, після низки невдач у школі учні можуть описати почуття безпорадності, сорому, незрозуміння з боку дорослих і втрати віри у власні сили («Все, чому навчають у школі, для мене китайська грамота. В одне вухо влітає, а в інше вилітає» (Гавальда, 2016: 4)), тоді як після розмови з дідусем Леоном – відобразити зародження надії, впевненості у собі та бажання змінити власне життя («Ось бачиш, малюк, ніхто і гроша ламаного не поставив би на цю нещасну черепаху... Ти ж теж такий, Грегуар... Ти такий же молодець, як ця черепаха» (Гавальда, 2016: 14)).

За результатами виконання роботи доцільно організувати обговорення, під час якого учні зачитують окремі фрагменти своїх записів, порівнюють різні інтерпретації внутрішнього світу героя та визначають, які риси характеру Грегуара найповніше розкриваються в кожному епізоді. Учителю спрямовує дискусію запитаннями: «Які емоції переважають у героя?», «Що найбільше вплинуло на його психологічний стан?», «Як змінюється ставлення Грегуара до себе протягом розвитку сюжету?», «Які художні деталі допомагають зрозуміти його внутрішній світ?». Такий аналіз дозволяє простежити динаміку психологічного розвитку персонажа, усвідомити взаємозв'язок між зовнішніми подіями та внутрішніми переживаннями героя, а також сформувати в учнів уміння інтерпретувати художній текст через призму психологічного аналізу. Використання методу «Щоденник героя» сприяє розвитку читацької компетентності, емоційного інтелекту, рефлексії, творчого мислення та навичок аргументованої інтерпретації художнього твору.

Наступний етап пов'язаний із дослідженням художньої системи твору, тобто сукупності образів і художніх компонентів, через які реалізується психологізм. Учні аналізують взаємозв'язки між персонажами, визначають роль сім'ї, школи, друзів і насамперед дідуся Леона у формуванні особистості Грегуара. Важливо показати, що внутрішній світ героя розкривається не ізольовано, а у взаємодії з іншими персонажами та життєвими обставинами.

У першу чергу, психологічна глибина образу героя виявляється й у його стосунках із дідусем

Леоном: «Дідів закуток – це місце, де мені найкраще в світі. Хоча здавалось би, що там такого особливого – сарайчик із дощок і листового заліза... Мені тут подобається, моє це місце» (Гавальда, 2016: 13). Саме цей персонаж стає для хлопчика моральним орієнтиром та тим, хто бачить у ньому потенціал. Дідусь, як вже згадувалось раніше, – єдина людина, яка приймає Грегуара таким, яким він є, і надихає вірити в себе: «Вони самі не розуміють, як сильно тобі шкодять тим, що забагато від тебе чекають» (Гавальда, 2016: 27). Їхні взаємини побудовані на довірі та любові, що формує головний конфлікт повісті. Важливо, що у творі внутрішній світ героя представлено не декларативно, а через дії, мовлення, реакції, тобто через природні для дитини способи самовираження.

Особливо ефективним на етапі дослідження художньої системи повісті є використання інтерактивного методу «Фішбоун» («Риб'ячий скелет»), суть якого «...полягає у встановленні причинно-наслідкових взаємозв'язків між об'єктом аналізу і пошуком обґрунтованого вибору; у постановці проблеми, яка розглядається на занятті, визначенні її аспектів і знаходженні аргументів та фактів на підтвердження наявної точки зору на цю проблему...» [Сокол, Царик, 2020: 104]. Цей метод допоможе учням встановити причинно-наслідкові зв'язки між подіями твору та внутрішнім станом Грегуара та сприятиме систематизації інформації, розвитку логічного й критичного мислення, уміння працювати з художнім текстом та робити власні висновки.

Роботу варто розпочати з формулювання проблемного запитання, яке записується у «голові» схеми: «Чому Грегуар втратив віру у власні сили?» або «Що стало причиною психологічної кризи героя?». Учні працюють у групах, аналізуючи різні аспекти проблеми. На верхніх «кісточках» вони визначають основні причини внутрішнього конфлікту: постійні навчальні невдачі, незрозуміння з боку вчителів, розчарування батьків, неприйняття однокласниками, низьку самооцінку, а також невідповідність між практичними здібностями хлопця й академічними вимогами школи. Важливо, щоб школярі не лише назвали ці чинники, а й пояснили їхній вплив на психологічний стан героя.

Наступним етапом є добір текстових доказів. На нижніх «кісточках» учні записують цитати або ключові епізоди, які підтверджують кожен з визначених причин. Зокрема, вони аналізують сцени, у яких учителі сприймають Грегуара як нездібного учня, не помічаючи його технічних

нахилів; простежують епізоди, що демонструють нерозуміння з боку батьків і їхню надмірну зосередженість на оцінках; звертають увагу на висловлювання самого героя, які свідчать про його невпевненість у власних силах. Окремо розглядається образ дідуся Леона, який підтримує онука, допомагає йому повірити у власні можливості та знайти справу, що відповідає його здібностям. Це дає змогу усвідомити, що у творі поряд із чинниками психологічної кризи автор показує і шляхи її подолання.

Після заповнення схеми учні презентують результати, порівнюють висновки різних груп і формулюють узагальнення, яке записують у «хвості» риб'ячого скелета: психологічна криза Грегуара зумовлена не браком здібностей, а несприйняттям його індивідуальності, недосконалістю традиційної системи освіти та відсутністю підтримки. Водночас довіра дідуся, можливість займатися улюбленою справою й віра у власні сили стають визначальними чинниками особистісного зростання героя.

Таким чином, використання методу «Фішбоун» забезпечує цілісний аналіз психологізму повісті, допомагає учням зрозуміти механізми формування внутрішнього конфлікту персонажа, встановити взаємозв'язок між життєвими обставинами та його переживаннями, а також глибше осягнути авторську концепцію твору.

Четвертий рівень аналізу охоплює поезику психологізму, тобто систему художніх засобів, за допомогою яких Анна Гавальда розкриває внутрішній світ головного героя. На цьому етапі учні переходять від дослідження змісту до осмислення художньої форми, звертаючи увагу на особливості оповіді від першої особи, внутрішній монолог, психологічний портрет, художню деталь, діалог, символіку назви, композицію та мовні засоби психологізації. Варто також відзначити лаконічний стиль письменниці, який дає змогу передати складні емоційні переживання героя без розлогих описів.

Ефективними методами роботи на цьому етапі є коментоване читання, аналіз ключових епізодів, робота з цитатами, поетикальний аналіз мовлення персонажа та дослідницькі завдання.

Одним із найрезультативніших є коментоване читання. Учні пропонується проаналізувати епізод написання Грегуаром листа до директора школи Граншан: «Я не дуже повний, у мене 35 кіло надії» (Гавальда, 2016: 34). Після виразного читання вчитель організовує евристичну бесіду, пропонує з'ясувати, чому хлопець багаторазово переписував лист, чому насамперед наголошує на своїй поганій успішності та яке символічне зна-

чення має вислів «35 кіло надії», винесений у назву твору. У процесі обговорення учні доходять висновку, що цей лист є психологічною сповіддю героя, у якій поєднуються страх бути відкинутим і прагнення змінити власне життя.

Поглибленню аналізу сприяє робота з цитатами. Учитель пропонує порівняти фінальні слова листа з реплікою героя після його відправлення: «35 кіло кретинства, це точно...» (Гавальда, 2016: 35). Учні визначають емоційний контраст між надією та зневірою, усвідомлюючи нестійкість психологічного стану Грегуара й глибину його внутрішнього конфлікту.

Не менш важливим є поетикальний аналіз мовлення персонажа. Школярі досліджують прості синтаксичні конструкції, слова сумніву, невпевнені інтонації та лаконізм висловлювань, з'ясовуючи, як мовлення відображає низьку самооцінку героя, його щирість і прагнення знайти власне місце в житті. Доцільно також порівняти мовлення Грегуара на початку й наприкінці повісті, щоб простежити його психологічне дорослішання.

Узагальненню результатів сприяють дослідницькі завдання. Учні працюють у групах: аналізують художні деталі, досліджують роль внутрішнього монологу, визначають символіку назви повісті або простежують еволюцію психологічного стану героя за допомогою цитат. Після презентації результатів відбувається колективне обговорення та зіставлення висновків.

Завершальним етапом є підсумкова дискусія, під час якої школярі обговорюють питання: «Чи завжди оцінки визначають здібності людини?», «Яку роль відіграє підтримка близьких у становленні особистості?», «Чи може школа стати простором самореалізації кожної дитини?». Аргументуючи власну позицію, учні звертаються до тексту повісті та власного життєвого досвіду.

Логічним завершенням роботи над повістю стає проєктна діяльність, «за якої учні набувають знань і навичок у процесі планування й виконання практичних завдань-проєктів» (Гончаренко, 1997: 205). Учні можна запропонувати створити проєкти на теми: «Психологічний портрет Грегуара», «Символіка назви "35 кіло надії"», «Роль дідуся Леона у становленні особистості героя» або «Якою має бути школа, щоб кожна дитина почувалася успішною?». Під час виконання проєктів школярі аналізують текст, добирають цитати, узагальнюють результати дослідження та презентують їх у різних формах.

Висновки. Проведене дослідження засвідчило, що вивчення психологізму повісті Анни Гавальди «35 кіло надії» потребує застосування таких мето-

дичних підходів, які забезпечують не лише засвоєння змісту художнього твору, а й глибоке осмислення внутрішнього світу персонажів, мотивів їхньої поведінки та авторської концепції людини. Психологічна спрямованість повісті, зосередженість на проблемах особистісного становлення підлітка, пошуку власного покликання, подолання невпевненості та набуття віри у власні сили визначають її значний освітній і виховний потенціал у курсі зарубіжної літератури.

Розробка методики вивчення психологізму повісті Анни Гавальди «35 кіло надії» відповідно до чотирьох рівнів аналізу психологізму забезпечує комплексне осмислення художнього твору. Поєднання коментованого читання, роботи з цитатами, поетикального аналізу, дослідницьких завдань,

дискусії та проєктної діяльності сприяє розвитку читачької компетентності, критичного мислення, емоційного інтелекту та здатності інтерпретувати художній текст як цілісну естетичну систему. Крім того, їх поєднання забезпечує послідовний перехід від емоційного сприйняття твору до його глибокого літературознавчого аналізу, допомагає встановленню причинно-наслідкових зв'язків між художніми деталями, внутрішніми переживаннями персонажів і розвитком сюжету.

Перспективи подальших досліджень убачаємо у розробленні системи компетентісно орієнтованих завдань і методичних моделей аналізу психологізму творів сучасної зарубіжної літератури для різних вікових груп учнів із використанням цифрових та інтерактивних освітніх технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гавальда А. 35 кіло надії / пер. з фр. Є. І. Кашуби. Харків: Клуб Сімейного Дозвілля, 2016. 50 с.
2. Глінка Н. В. Художній текст / художній твір: питання інтерпретації. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологічна». 2015. Вип. 53. С. 55–57.
3. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с.
4. Дуброва О. М., Сахнюк Т. В. Розвиток навичок критичного мислення сучасних студентів – представників покоління Z: інтерактивні практики. *Інноваційна педагогіка*. 2024. Вип. 72. С. 61–66.
5. Захарова В. Роль сприймання художнього твору у процесі його реалізації. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2017. № 6 (70). С. 177–187.
6. Ісапчук Ю., Тичініна А. Методика викладання зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти: навчальний посібник. Чернівці: Чернівецький нац. університет імені Ю. Федьковича, 2025. 304 с.
7. Козубенко Л. М. Концепція психологізму у художньому творі як літературознавча проблема. *Вчені записки Таврійського національного університету ім. В. Вернадського*. 2022. Т. 33 (72). № 1. Ч. 2. С. 172–176.
8. Корсікова К., Потапова Н. Електронні інструменти розвитку критичного мислення здобувачів вищої освіти. *Людознавчі студії*. Серія «Педагогіка». 2023. № 16 (48). С. 129–134.
9. Мілянська Н. Р. Зарубіжна література : підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль: Астон, 2023. 288 с.
10. Пархомова В. В. Підліткова проблематика в творі Анни Гавальди «35 кіло надії». *Актуальні проблеми філологічних наук: збірник тез студентської наукової конференції*. 2024. С. 68–69.
11. Сокол М., Царик О., Гупка-Макогін Н. Ефективність методу «Фішбоун» у процесі навчання англійської мови. *Нова педагогічна думка*. 2020. № 2. С. 102–106.
12. Фашенко В. У глибинах людського буття. Одеса: Маяк, 2005. 639 с.

REFERENCES

1. Gavalda A. (2016) 35 kilo nadii. [35 Kilos of Hope] / translated from French by Ye. I. Kashuba. Kharkiv: Klub Simeinoho Dozvillia. 50 p. [in Ukrainian].
2. Hlinka N. V. (2015) Khudozhnii tekst / khudozhnii tvir: pytannia interpretatsii. [Literary Text / Literary Work: Issues of Interpretation] Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Serii «Filolohichna». Vyp. 53. 55–57. [in Ukrainian].
3. Honcharenko S. (1997) Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk. [Ukrainian Pedagogical Dictionary] Kyiv: Lybid. 376 p. [in Ukrainian].
4. Dubrova O. M., Sakhniuk T. V. (2024) Rozvytok navychok krytychnoho myslennia suchasnykh studentiv – predstavnykiv pokolinnia Z: interaktyvni praktyky. [Developing Critical Thinking Skills of Modern Generation Z Students: Interactive Practices] Innovatsiina pedahohika. Vyp. 72. 61–66. [in Ukrainian].
5. Zakharova V. (2017) Rol sprymannia khudozhnogo tvoru u protsesi yoho realizatsii. [The Role of Literary Work Perception in the Process of Its Implementation] Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii. No. 6 (70). 177–187. [in Ukrainian].
6. Isapchuk Yu., Tychinina A. (2025) Metodyka vykladannia zarubizhnoi literatury v zakladykh zahalnoi serednoi osvity. [Methodology of Teaching Foreign Literature in General Secondary Education Institutions]: navchalnyi posibnyk. Chernivtsi: Chernivetskyi natsionalnyi universytet imeni Yu. Fedkovycha. 304 p. [in Ukrainian].
7. Kozubenko L. M. (2022) Kontsepsiia psykhologizmu u khudozhnomu tvori yak literaturoznavcha problema. [The Concept of Psychologism in a Literary Work as a Literary Studies Problem] Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Vol. 33 (72). No. 1. Part 2. 172–176. [in Ukrainian].

8. Korsikova K., Potapova N. (2023) Elektronni instrumenty rozvytku krytychnoho myslennia zdobuvachiv vyshchoi osvity. [Electronic Tools for Developing Critical Thinking Skills of Higher Education Students] Liudynoznavchi studii. Seriia «Pedahohika». No. 16 (48). 129–134. [in Ukrainian].
9. Milianovska N. R. (2023) Zarubizhna literatura. [Foreign Literature]: pidruchnyk dlia 6 klasu zakladiv zahalnoi serednoi osvity. Ternopil: Aston. 288 p. [in Ukrainian].
10. Parkhomova V. V. (2024) Pidlitkova problematyka v tvorі Anny Gavaldy «35 kilo nadii». [Adolescent Issues in Anna Gavalda's 35 Kilos of Hope] Aktualni problemy filolohichnykh nauk: zbirnyk tez studentskoi naukovoї konferentsii. 68–69. [in Ukrainian].
11. Sokol M., Tsaryk O., Hupka-Makohin N. (2020) Efektyvnist metodu «Fishboun» u protsesi navchannia anhliiskoi movy. [The Effectiveness of the Fishbone Method in the Process of Teaching English] Nova pedahohichna dumka. No. 2. 102–106. [in Ukrainian].
12. Fashchenko V. (2005) U hlybynakh liudskoho buttia. [In the Depths of Human Existence] Odesa: Maiak. 639 p. [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 29.07.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 13.08.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 02.09.2026

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

